

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

4207 Sayılı Tütün Mamullerinin Zararlarının Önlenmesine Dair Kanunun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifim gerekçesi ile birlikte ekte sunulmuştur. 09.02.2005

Sedat PEKEL

Balıkesir Milletvekili

2.-	Ufuk ÖZKAN	Manisa Milletvekili
3.-	Bülent BARATALI	İzmir Milletvekili
4.-	Osman COŞKUNOĞLU	Uşak Milletvekili
5.-	Erol TINASTEPE	Erzincan Milletvekili
6.-	Uğur AKSÖZ	Adana Milletvekili
7.-	Naci ASLAN	Ağrı Milletvekili
8.-	Orhan ERASLAN	Niğde Milletvekili
9.-	Erdal KARADEMİR	İzmir Milletvekili
10.-	Necati UZDİL	Osmaniye Milletvekili
11.-	Kemal SAĞ	Adana Milletvekili
12.-	İsmail DEĞERLİ	Ankara Milletvekili
13.-	Mustafa GAZALCI	Denizli Milletvekili
14.-	Kazım TÜRKMEN	Ordu Milletvekili
15.-	Mehmet PARLAKYİĞİT	Kahramanmaraş Milletvekili
16.-	Ahmet YILMAZKAYA	Gaziantep Milletvekili
17.-	Mehmet Uğur NEŞŞAR	Denizli Milletvekili

18.- Halil ÜNLÜTEPE	Afyonkarahisar Milletvekili
19.- Hüseyin EKMEKÇİOĞLU	Antalya Milletvekili
20.- Ahmet KÜÇÜK	Çanakkale Milletvekili
21.- Feridun Fikret BALOĞLU	Antalya Milletvekili
22.- Vezir AKDEMİR	İzmir Milletvekili
23.- Muharrem KILIÇ	Malatya Milletvekili
24.- Mehmet BOZTAŞ	Aydın Milletvekili
25.- M. Ziya YERGÖK	Adana Milletvekili
26.- Atilla KART	Konya Milletvekili
27.- Feridun AYVAZOĞLU	Çorum Milletvekili
28.- İzzet ÇETİN	Kocaeli Milletvekili
29.- İlyas Sezai ÖNDER	Samsun Milletvekili
30.- Mehmet IŞIK	Giresun Milletvekili
31.- Ali Rıza GÜLÇİÇEK	İstanbul Milletvekili
32.- Türkan MİÇOOĞULLARI	İzmir Milletvekili
33.- Mustafa ÖZYURT	Bursa Milletvekili
34.- Osman ÖZCAN	Antalya Milletvekili
35.- Yavuz ALTINORAK	Kırklareli Milletvekili
36.- Özlem ÇERÇİOĞU	Aydın Milletvekili
37.- Tuncay ERCENK	Antalya Milletvekili

GENEL GEREKÇE

Sigara içmek, çok yaygın bir bağımlılık çeşidi olmasıyla birlikte, sigara ve dumanında bulunan maddelerin insan sağlığı üzerine yaptığı olumsuz etkiler nedeniyle dünyanın ve Türkiye'nin en önemli halk sağlığı sorunlarından biridir.

Bugün Dünya'da ABD, Küba, Fransa, İtalya, Hollanda, Kanada, Belçika gibi bir çok ülke sigara ile savaşılmaktadır. Fransa'da 2003 yılında sigaraya yüzde 45 zam yapıldı ve sigara içenlerin sayısı yüzde 13 düştü. Hollanda da sigara makinelerine yaş anahtarı koydu. Kafeterya ve market gibi yerlerden sigara almak isteyen şahıslar ise önce yetkili kişilere kimliklerini göstermek zorunda kalmaktadırlar. Norveç ve İtalya'da lokanta ve eğlence yerlerinde sigara içme yasağı uygulanmaktadır. Bir çok gelişmiş dünya ülkesi bu konuda yasal düzenleme yaparak yasaklama getirmektedir.

Yapılan araştırmalar, ülkemizde erkeklerin yaklaşık % 60'ının, kadınların ise %20'sinin, tüm toplumumuzun ise yaklaşık % 40'ının, sigara içtiğini ortaya koymaktadır. Ülkemizde her yıl yaklaşık 100.000 insanımızı erken yaşlarda sigaraya kurban vermekteyiz ve eğer önlem alınmazsa önümüzdeki 20 yılda bu sayı 250.000'ne çıkacaktır. Bununla birlikte 18 yaşından küçük (11-18 yaş grubunda) her gün yaklaşık 3000 çocuğumuz sigaraya başlamaktadır. Başka bir deyişle sigaraya başlama yaşı 11'e kadar inmiştir. Ülkemizde bebek ve çocuklarımızın %75'i de pasif içici konumundadır.

Tütün ve tütün mamullerinin kullanımı nedeniyle ülke ekonomimiz de zarar görmektedir. Sigaranın insan sağlığı üzerindeki olumsuz etkileri nedeniyle ülkemizde halen yılda, yaklaşık 3 milyar dolar ekonomik kayıp olmakta buna ek olarak toplumun yatırım yaptığı gençlerimizin verimliliği düşmektedir.

Gelişmiş ülkelerde tütün tüketimi hızla düşerken, ne yazık ki ülkemizde son 20 yılda yaklaşık % 80 oranında artmıştır. Bunun da en büyük nedeni uluslararası tütün şirketlerinin gelişmekte olan ülkelerdeki pazar oluşturma stratejileridir. Bu stratejiler arasında en etkili olanı sigara reklamlarıdır.

Sözü edilen bu olumsuzluklara karşı olumlu bir adım olarak 7/11/1996 tarihinde 4207 Sayılı Tütün Mamullerinin Zararlarının Önlenmesine Dair Kanun kabul edilmiş ve yürürlüğe girmiştir. Özellikle "gençlere sigara satılması", "reklam yasağı" gibi konularda bir çok gelişmiş ülkeye örnek teşkil eden, bireyleri ve toplumu tütün ve tütün mamullerinin zararlarından korumayı amaç edinen 4207 Sayılı Kanun, amacı ve içeriğiyle son derece olumlu ve iyi niyetli yasaklar getirmiş olmasına karşın yeterince uygulanamamaktadır.

Ülkemiz, Dünya Sağlık Örgütü Tütün Kontrolü Çerçeve Sözleşmesi'ni onaylamıştır. Resmi Gazete'nin 24.12.2004 tarihli ve 25681 sayılı nüshasında yayınlanarak yürürlüğe giren Sözleşme 4207 sayılı Tütün Mamullerinin Zararlarının Önlenmesine Dair Kanunda öngörülen hususlarla paralel hükümler öngörmektedir. Sözleşme, söz konusu kanunun uygulanması esnasında sonradan ortaya çıkan birtakım eksikliklerin giderilmesine de yardımcı olmaktadır.

Tütün ve tütün mamullerinin toplum sağlığımızı tehdit etmesini önlemek, bireyleri tütün ve tütün mamullerinin zararlarından korumak ve yürürlükte bulunan kanunlardaki bazı yetersizlikleri gidermek amacıyla bu kanun teklifinin hazırlanmasına ihtiyaç duyulmuştur.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1.- Tütün ve tütün mamullerinin toplum sağlığımızı tehdit etmesini önlemek, bireyleri özellikle genç kuşaklarımızı, çocuklarımızı tütün ve tütün mamullerinin zararlarından korumak bir zorunluluk arz etmektedir. Bunun için eğitim öğretim veren okullarda, öğrencilerin barınma yerleri yurtlarda bunların yakınlarında park ve bahçelerinde, spor sahası ve salonlarında, gençlerimizin gittiği internet kafelerinde tütün ve tütün mamullerinin içilmesi genç kuşaklarımızın sigaraya özenmesi açısından tehdit edici niteliktedir. Ayrıca bu tür yerlerde pasif içicilik durumu söz konusu olması nedeniyle yasaklanan alanların genişletilmesi zorunluluğu ortaya çıkmıştır.

Pasif içicilik; sigara içmeyen kişilerin sigara içilen ortamlarda bulunan sigara dumanına maruz kalmasıdır. Sigara, puro ya da pipo içen bir kişinin yanında duran kişi hem yanan tütününün hem de sigara içen kişinin dışarı verdiği dumanı solur ve oldukça büyük bir zarar görür. Her yıl binlerce pasif içici, sigara dumanının verdiği zararlardan dolayı hastalanmakta ya da hayatını kaybetmektedir. Ne yazık ki, çocuklar için risk çok daha ciddidir. Bu nedenle çocuklarımızın, gençlerimizin ve toplumun sağlığı açısından kamu kurum ve kuruluşları, eğitim ve öğretim kurumları, hastaneler vb. yerlerin dışında eğlence ve işyerlerinde de tütün ve tütün mamullerinin kullanılmasının yasaklanması bir zorunluluk halini almıştır.

MADDE 2.- Tütün mamullerinin isim, marka ve alâmetler kullanılarak, her ne suretle olursa olsun reklam ve tanıtımının yapılması, bunların kullanılmasını teşvik ve özendirici kampanyaların düzenlenmesi yasak olmasına rağmen pek çok sigara üreticisinin değişik yöntemlerle, kanundaki bu yasağı delmeye çalıştıkları görülmektedir. En bilinen şekilleriyle; marketlerde markaları çağrıştıran logolar, firmaların dağıtım arabalarındaki renk çağrışımları, restoran ve bar gibi eğlence yerlerinde yapılan tanıtım kampanyaları, vitrin camlarını çerçeveleyen ve cama yapıştırılan kuşaklar reklam yasağını delme girişimleri olarak değerlendirilmektedir. Sigara firmalarının desteklediği ve sigara markasını kullanıldığı yarışma ve aktiviteler ve başta haberler olmak üzere çeşitli programlarda yayınlanmaktadır. Üzerlerinde sigara adı ve arması olan çeşitli giysiler, kül tablaları benzeri eşyalar eşantiyon olarak bayilere, basın mensuplarına dağıtılmaktadır. Özellikle otomobil yarışmalarında pist kenarlarına sigara reklam panoları konulmaktadır. Bu tür yasak delme çalışmaları sigara tüketiminin artırılmasına yönelik çalışmalardır ve toplum sağlığını tehdit etmektedir. Bu nedenle, tütün ve tütün mamulleri satışında reklam, promosyon ve sponsorlukla ilgili kapsamlı yasakların getirilmesi zorunluluk arz etmektedir.

Ülkemizde sigaraya başlama yaşı 11 olarak tespit edilmiştir. Bu tespit oldukça endişe verici bir gerçektir. Bu nedenle 18 yaşından küçüklere tütün ve tütün mamulleri satışı yapılmasını önlemek zorunluluk haline gelmiştir. Küçüklere tütün satışının yasak olduğunu açık ve belirgin işaretlerle duyurmak, genç kuşaklarımızı özendirecek girişimlerde bulunmak tütün ve tütün mamullerinin genç kuşaklar tarafından kullanılmasını nispeten azaltacaktır.

MADDE 3.- Yapılan bir çok araştırma ortaya koymuştur ki tütün ve tütün mamulleri tüketimi insan sağlığına zararlıdır ve ölümcüldür. Bu nedenle tütün ve tütün mamullerini kullananların bu konuda bilgilendirilmeleri, uyarılmaları ve sigara kullanımında caydırılmaları açısından sigara paketlerinin üzerine görünebilir büyüklükte sigaranın öldürücü bir madde olduğu yazılmalıdır.

Tütün ve tütün mamullerinin kullanımının zararları hakkında bireylerin bilgilendirilmesi, bilinçlendirilmesi ve eğitilmesi bakımından kitle iletişim araçları tarafından yapılan yayınlar yetersiz kalmaktadır. Toplum sağlığı açısından bu tür yayınların artırılması gerekmektedir. Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu ve özel televizyon kurumlarının bu nedenle program akışı içerisinde prime time saatlerinde bu tür eğitici programları yayınlaması zorunlu hale getirilmesi sigaranın tüketiminin azalması açısından sonuç alınmasına yarar sağlayacaktır.

MADDE 4.- Yürürlük maddesidir.

MADDE 5.- Yürütme maddesidir.

4207 Sayılı Tütün Mamullerinin Zararlarının Önlenmesine Dair Kanunun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi

MADDE 1.- 07.11.1996 tarih ve 4207 Sayılı Tütün Mamullerinin Zararlarının Önlenmesine Dair Kanunun 2'inci Maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Sağlık, eğitim-öğretim ve kültür hizmeti veren yerler, yetiştirme yurtları ve bakım evleri ve bunların açık da olsa park, bahçe ve kafeterya, yemekhane, kantin, dinlenme yerlerinde, spor sahaları, kapalı spor salonlarında, internet kafelerde, alışveriş merkezleri, düğün-toplantı salonları, taksi, toplu taşımacılık yapılan her türlü nakil vasıtaları ve bunların bekleme salonlarında, kamu hizmeti veren kurum ve kuruluşların ve bunların lokal, eğitim kampı, dinlenme tesislerindeki kapalı mekanlarında, dernek, vakıf ve bunların lokal ve tesislerinde her ne olursa olsun tütün ve tütün mamullerinin içilmesi yasaktır.

Bu gibi mahallerin dışında kalan lokanta, otel, kafeterya, bar, disco, gazino vb. eğlence yerlerinin kapalı mekanlarında tütün ve tütün mamullerinin içilmesi için tütün ve tütün mamulleri kullanmayanların sağlığını tehlikeye düşürmeyecek, tütün ve tütün mamullerinin dumanından ve kokusundan zarar görmeyecek ve rahatsız etmeyecek ayrı yerler tahsis edilir. Tahsis edilen tütün ve tütün mamulleri kullanılmayana yerlere duman gidişini engelleyecek havalandırma, tecrit etme gibi tedbirler alınır. Bu tedbirler alınmadığı/alınamadığı durumlarda bu tür yerlerde tütün ve tütün mamulleri içilmesi yasaktır.

Bu tür yerlerin denetimi o mahallin en büyük mülki amiri veya yetkilendirdiği görevliler tarafından yapılır. ”

MADDE 2.- 07.11.1996 tarih ve 4207 Sayılı Tütün Mamullerinin Zararlarının Önlenmesine Dair Kanunun 3'üncü Maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Tütün ve tütün mamullerinin isim, marka, logo veya çağrışımlar yapacak işaret, renk, söz, sesler kullanılarak her ne suretle olursa olsun her türlü reklamının ve tanıtımının yapılması veya bunların kullanılmasını teşvik ve özendirici kampanyaların düzenlenmesi yasaktır.

Tütün ve tütün mamulleri üreten firmalar isim, marka, logo veya çağrışımlar yapacak işaret, renk, söz, sesler kullanarak her ne suretle olursa olsun kitle iletişim araçlarında program, sponsorluk, kampanya yapamazlar. Hiçbir koşulda, topluma faydalı olsa da bu tür etkinliklere isim, marka, logo veya çağrışımlar yapacak işaret, renk, söz, sesler kullanarak destek veremezler.

On sekiz yaşından küçüklere tütün ve tütün mamulleri satışı yapılamaz, tütün ve tütün mamulleri taşıtırlamaz.

Tütün ve tütün mamulleri satıcıları, satış noktalarına, küçüklere tütün satışının yasak olduğunu gösteren açık ve belirgin bir işaret koymak veya koydurmak zorundadır.

Tütün ve tütün mamulleri, satış noktaları gibi doğrudan ulaşılabilir yerlerde; şeker, çerez, oyuncak gibi küçük yaştakilerin ilgisini çekecek yerlere konularak satılmaz.

Şeker, çerez, oyuncak veya küçük yaştakilerin ilgisini çekecek başka nesnelerin tütün ürünleri şeklinde üretilmesi ve satılması yasaktır.

Tütün ve tütün mamulleri üreten firmalar ürettikleri ürünleri gerek kendi firmaları adına gerekse pazarlama, dağıtım şirketleri ve bayileri adına ücretsiz dağıtamazlar, dağıtırlamazlar. ”

**4207 SAYILI TÜTÜN MAMÜLLERİNİN ZARARLARININ ÖNLENMESİNE DAİR
KANUNUN BAZI MADDELERİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASI
HAKKINDA KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1.- 07.11.1996 tarih ve 4207 Sayılı Tütün Mamullerinin Zararlarının Önlenmesine Dair Kanunun 2'inci Maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Sağlık, eğitim-öğretim ve kültür hizmeti veren yerler, yetiştirme yurtları ve bakım evleri ve bunların açık da olsa park, bahçe ve kafeterya, yemekhane, kantin, dinlenme yerlerinde, spor sahaları, kapalı spor salonlarında, internet kafelerde, alışveriş merkezleri, düğün-toplantı salonları, taksi, toplu taşımacılık yapılan her türlü nakil vasıtaları ve bunların bekleme salonlarında, kamu hizmeti veren kurum ve kuruluşların ve bunların lokal, eğitim kampı, dinlenme tesislerindeki kapalı mekanlarında, dernek, vakıf ve bunların lokal ve tesislerinde her ne olursa olsun tütün ve tütün mamullerinin içilmesi yasaktır.

Bu gibi mahallerin dışında kalan lokanta, otel, kafeterya, bar, disco, gazino vb. eğlence yerlerinin kapalı mekanlarında tütün ve tütün mamullerinin içilmesi için tütün ve tütün mamulleri kullanmayanların sağlığını tehlikeye düşürmeyecek, tütün ve tütün mamullerinin dumanından ve kokusundan zarar görmeyecek ve rahatsız etmeyecek ayrı yerler tahsis edilir. Tahsis edilen tütün ve tütün mamulleri kullanılmayana yerlere duman gidişini engelleyecek havalandırma, tecrit etme gibi tedbirler alınır. Bu tedbirler alınmadığı/alınamadığı durumlarda bu tür yerlerde tütün ve tütün mamulleri içilmesi yasaktır.

Bu tür yerlerin denetimi o mahallin en büyük mülki amiri veya yetkilendirdiği görevliler tarafından yapılır.”

MADDE 2.- 07.11.1996 tarih ve 4207 Sayılı Tütün Mamullerinin Zararlarının Önlenmesine Dair Kanunun 3'üncü Maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Tütün ve tütün mamullerinin isim, marka, logo veya çağrışımlar yapacak işaret, renk, söz, sesler kullanılarak her ne suretle olursa olsun her türlü reklamının ve tanıtımının yapılması veya bunların kullanılmasını teşvik ve özendirici kampanyaların düzenlenmesi yasaktır.

Tütün ve tütün mamulleri üreten firmalar isim, marka, logo veya çağrışımlar yapacak işaret, renk, söz, sesler kullanarak her ne suretle olursa olsun kitle iletişim araçlarında program, sponsorluk, kampanya yapamazlar. Hiçbir koşulda, topluma faydalı olsa da bu tür etkinliklere isim, marka, logo veya çağrışımlar yapacak işaret, renk, söz, sesler kullanarak destek veremezler.

On sekiz yaşından küçüklere tütün ve tütün mamulleri satışı yapılamaz, tütün ve tütün mamulleri taşıtırlamaz.

Tütün ve tütün mamulleri satıcıları, satış noktalarına, küçüklere tütün satışının yasak olduğunu gösteren açık ve belirgin bir işaret koymak veya koydurmak zorundadır.

Tütün ve tütün mamulleri, satış noktaları gibi doğrudan ulaşılabilir yerlerde; şeker, çerez, oyuncak gibi küçük yaştakilerin ilgisini çekecek yerlere konularak satılmaz.

Şeker, çerez, oyuncak veya küçük yaştakilerin ilgisini çekecek başka nesnelerin tütün ürünleri şeklinde üretilmesi ve satılması yasaktır.

Tütün ve tütün mamulleri üreten firmalar ürettikleri ürünleri gerek kendi firmaları adına gerekse pazarlama, dağıtım şirketleri ve bayileri adına ücretsiz dağıtamazlar, dağıtırlamazlar.”

MADDE 3.- 07.11.1996 tarih ve 4207 Sayılı Tütün Mamullerinin Zararlarının Önlenmesine Dair Kanunun 4'üncü Maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Tütün ve tütün mamullerinin içilmesinin yasaklandığı yerlerde, yasağı ve buna uymamanın sonuçlarını belirten uyarılar, asgari on santimetrelık puntolarla herkes tarafından görülebilir yerlere asılır veya yazdırılır. Bu uyarıların yapılmasından ilgili yerlerin yetkili ve amiri durumundaki kişi veya kişiler sorumludur.

Türkiye üretilen veya ithal edilen tütün ve tütün mamulleri paketinin ön ve arka yüzlerine açıkça görülebilir ve rahatça okunabilir (harfler 14 puntodan az olmamak kaydıyla) şekilde Türkçe harflerle “Yasal Uyarı: Sigara Öldürür” ibaresi konulur. Bu ibareyi taşımayan tütün ve tütün mamulleri ithal edilemez ve satışa çıkarılamaz.

Tütün ve tütün mamullerinin paketlerinin içine tütün ve tütün mamullerinin zararlarını anlatan, rahatlıkla okunan (en az 10 punto) Türkçe yazılı olarak uyarı ilanları konulur.”

Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu ve özel televizyon kurumları ayda en az üç yüz dakika tütün ve tütün mamullerinin alışkanlığının zararları konusunda uyarıcı ve eğitici mahiyette yayınlar yapmak zorundadır.”

MADDE 4.- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 5.- Bu Kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

